

ชื่อแผนงานวิจัย : การพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

Development of Highland Personnel Capability to A Sustainable Community Based Tourism Management. A case study of Galyani Vadhana District, Chiang Mai and Mae Fah Luang District, Chiang Rai

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภท : ทุนมุ่งเป้า ประจำปี 2561

ระยะเวลาทำการวิจัย : 15 มกราคม 2561 ถึงวันที่ 14 มกราคม 2562

ชื่อผู้วิจัย : ดวงพร อ่อนหวาน¹ จรรย์ยา แดงน้อย² สวิษฐา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์³

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาขีดความสามารถนักพัฒนาและแกนนำรวมถึงสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาในการเสริมสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง 2) พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถเสริมสร้างการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง 3) บูรณาการแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีขีดความสามารถในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย (Key Informant) จาก 2 อำเภอเป้าหมายที่มีกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยคัดเลือกผู้ที่มีความสนใจ มีภาระงานหรือมีตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับงานพัฒนาสามารถขับเคลื่อนงานพัฒนาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านบุคลากรชุมชน เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในชุมชนให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ใน 2 พื้นที่เป้าหมาย คือ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 8 คน และอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 11 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน และเกิดหลักสูตรการพัฒนาผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่ไม่ใช่ผู้นำเป็นทางการ ซึ่งเนื้อหาหลักสูตร แบ่งออกเป็น 4 ชุดเนื้อหา ได้แก่ (1) ปรับฐานคิด สร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาจิตสำนึกด้านในเพื่อเป็นผู้ดำเนินการ (2) แนวคิดและการวิเคราะห์ การจัดระบบความคิด (3) ทักษะด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ (4) การสรุปบทเรียนการฝึก

¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

² สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน

³ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปฏิบัติการในพื้นที่ และพัฒนาทักษะด้านการพัฒนาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านบุคลากรในสถานศึกษา พบว่า เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาใน 2 พื้นที่ คือ แม่ฮ่องสอนแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 โรงเรียน และอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 11 โรงเรียน และได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงการทำงานไปสู่ชุมชน ท้องถิ่นที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาให้กับเยาวชนในด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชน รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การรักษาความสมดุลของชุมชนสังคม เศรษฐกิจท้องถิ่น และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงเกิดแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชน หน่วยงานด้านการศึกษา และองค์กรภาคีในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานและเกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในด้านชุมชน ด้านการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีอาชีพและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาขีดความสามารถ บุคลากรบนพื้นที่สูง ขีดความสามารถบุคลากร การท่องเที่ยว โดยชุมชน อำเภอภักดีพัฒนา อำเภอแม่ฟ้าหลวง

ABSTRACT

The study of Development of Highland Personnel Capability to A Sustainable Community Tourism Management. A case study of Galyani Vadhana District, Chiang Mai and Mae Fah Luang District, Chiang Rai aim to: 1) develop the capacity of developers and leaders, including members of the Community Based Tourism member to be the leader to develop a sustainable development on highland, 2) develop the capacity of teachers to be able to enhance the sustainable development of highland communities and 3) integrate the guidelines for enhancing the capacity of tourism management in highland communities based on community resources.

The population used in this study consisted of: leaders of Community Based Tourism group that are members of the tourism network in Galyani Vadhana District, Chiang Mai and Mae Fah Luang District, Chiang Rai, by using the purposive sampling method. The sample of this study had selected Key Informant who has capability to provide information for this study from 2 districts that those who are interested or have a position or role related or corresponding to the development work and can drive development work according to research objectives.

The results of the study showed that 1) the participants from community had developed the capacity to be the leader of change in 2 areas, namely Mae Fah Luang District, Chiang Rai, 8 people and Galyani Vadhana District, Chiang Mai, 11 people, a total of 19 people. The curriculum on development of leader of change derived from the process of development that can be used to create a new generation of non-formal leaders. The contents of curriculum are divided into 4 sets of content, namely (1) thinking process adjustment, inspiring, and developing inner consciousness to be a leader (2) concepts and analysis of thinking system (3) skills in development and management Community Based Tourism and (4) lessons learned from practice in the area and skills development to be the change agent. 2) the participants from the schools found that could enhance the learner in schools in 2 areas, namely Mae Fah Luang District, Chiang Rai, 5 schools and Galyani Vadhana District, Chiang Mai, 6 schools, a total of 11 schools. The development process enables the learning management model that is linked to working with tourism in the community that helps support education for youth in maintaining the culture and traditions of the people in the community and also preserving natural resources and environment. It also helps behavior change leading to the balance of the social community, local economy and maintaining the abundance of natural resources. A

guideline for integrating collaboration between government organizations, education agency and associate organizations in the area which will help reduce duplication of work and drive development in both educational community to promote career and income generated for sustainable communities.

Keywords: Capacity Development, Highland Personnel, Personnel Potential, Community Based Tourism, Galyani Vadhana District, Mae Fah Luang District